

De officiella underhandlingarna mellan
den Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland
och Suomen Vapaakirkko (Frikyrkan i Finland)

1983 - 1984

SLUTKOMMUNIKÉ

INNERÅLL

	sida
1. REDOGÖRELSE FÖR UNDERHANDLINGARNA	1
1.1. Inledning	1
1.2. Översikt över underhandlingarna	3
1.2.1. Första underhandlingen	3
1.2.2. Andra underhandlingen	5
1.2.3. Tredje underhandlingen	7
1.2.4. Fjärde underhandlingen	10
1.3. Gemensamma konstateranden	11
1.4. Utvärdering av underhandlingarna	12
2. REKOMMENDATIONER PÅ BASEN AV UNDERHANDLINGARNA	15
2.1. Principer för relationerna mellan kyrkorna	15
2.2. Underhandlingskontakter mellan kyrkorna	15
2.3. Kontakten mellan församlingar	16

DE OFFICIELLA UNDERHANDLINGARNA MELLAN DEN EVANGELISK-
LUTHERSKA KYRKAN I FINLAND OCH SUOMEN VAPAAKIRKKO
1983 - 1984

Slutkommuniké som godkändes gemensamt vid delegationernas möte i
Jyväskylä den 22 augusti 1984

1. REDOGÖRELSE FÖR UNDERHANDLINGARNA

1.1. Inledning

Underhandlingarna mellan den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland och Suomen Vapaakirkko (Frikyrkan i Finland) utgick från det initiativ som framfördes i biskopsmötet 24.11.1979, "att biskopsmötet måtte vidta nödiga åtgärder för att inleda officiella lärosamtal med frikyrkor och -församlingar som verkar i Finland". Initiativtagaren, biskop Yrjö Sariola hade redan sommaren 1979 i en hälsning vid Suomen Vapaakirkkos 100-årsjubileum i Seinäjoki tagit upp tanken på ett sådant närmande. Suomen Vapaakirkko hade framfört en begäran, att också en hälsning från den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland skulle framföras vid festen. Biskopsmötet behandlade ärendet vid två sammanträden och beslöt 11.2.1981 "föreslå för kyrkans utrikesnämnd, att denna skulle utreda möjligheterna att stärka kontakterna till frikyrkorna i landet". Kyrkans utrikesnämnd tillsatte 21.12.1981 en delegation för detta ändamål.

Styrelsen för Suomen Vapaakirkko behandlade frågan vid två sammanträden och beslöt 8.7.1982 svara positivt på Kyrkans utrikesnämnds förslag att inleda underhandlingar. Den utrikesnämnden såg medlemmar i en delegation, till vilken efter fortsatta överläggningar även kom att höra två representanter för Fria Missionsförbundet. Arbetsgrupper från båda delegationerna har valt ämnen för samtalen och svarat för förhandlingsplaneringen.

Inbjudna sakkunniga

Generalsekreterare Maunu Sinnemäki
 Professor Jouko Martikainen
 Chefen för Kyrkans forskningscentral Harri Heino
 Direktör Lorenz Grönvik

Delegationen för Suomen Vapaakirkko:

Missionsföreståndare Erkki Verkkonen ordförande
 Rektor Väinö A. Hyvönen viceordförande
 Pastor Ilmo Mantere sekreterare
 Pastor Tapio Henriksson
 Sekreteraren för arbetet i hemlandet Jorma Kuusinen
 Pastor Lauri Niemelä
 Pastor Usko Piikkilä
 Chefredaktör Olavi Rintala
 Pastor Harry Holtti, Fria Missionsförbundet
 Pastor Risto Nurmela, Fria Missionsförbundet

1.2. Översikt över underhandlingarna

1.2.1. Första underhandlingen

Den första officiella överläggningen hölls på Vesala kurscentrum i Jyväskylä landskommun 28.2. - 1.3.1983 med den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland som värd.

Ämnen för underhandlingarna var "Relationerna mellan den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland och Suomen Vapaa-kirkko förr samt nu" samt "Det nya livet i Kristus". Föredrag hölls om det första ämnet från Frikyrkans sida av rektor Väinö A. Hyvönen och från den lutherska sidan av kyrkoherde Erkki Pennanen, om det andra ämnet av missionsföreståndare Erkki Verkkonen respektive generalsekreterare Risto Ahonen. I föredragen om relationerna mellan kyrkorna konstaterades, att frikyrkligheten uppstod i slutet av

Majoriteten av båda delegationerna höll en inledande rådgivning i den evangelisk-lutherska kyrkans centralhus i Helsingfors 2.12.1982, varvid man kom överens om ämnena för den första officiella rådgivningen och de allmänna principerna för underhandlingarna.

Förutsättningar för inledande av förhandlingarna hade skapats av den växelverkan mellan den evangelisk-lutherska kyrkan och Suomen Vapaakirkko som hade skett i andra sammanhang, såsom verksamheten inom Finska Missionsrådet, radions andaktsprogram, evangelisations- och missionskongresser och bibelöversättningsarbetet. Ytterligare bör nämnas det samarbete som skett inom den samkristna delegationen för fostran och det dispensförfarande som införts för frikyrkliga religionslärare. Enheten mellan kyrkorna har främjats av Ekumeniska rådets i Finland verksamhet i allmänhet och vissa av de specialseminarier, som ordnats av Rådet samt av frikyrkligas deltagande i några kyrkodagar.

Delegationernas sammansättning

Delegationen för den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland:

Biskop Yrjö Sariola	ordförande
Biskop Erik Vikström	viceordförande
Generalsekreterare Risto Ahonen	sekreterare
Biskop Jukka Malmivaara	
Pastor Leif Erikson	
Assessor Juhani Inkala	
Pastor Matti Järveläinen	
Verksamhetsledare Raimo Mäkelä	
Kyrkoherde Erkki Pennanen	
Kyrkoherde Jouko Pukari	
Rektor Kyllikki Tiensuu	

förra århundradet som en väckelserörelse som verkade inom den lutherska kyrkan, och som även mottagit impulser från utlandet främst från Sverige och England. Som självständig kyrka inregistrerades Suomen Vapaakirkko omedelbart efter att religionsfrihetslagens ikraftträdande 1923. Delegationerna hade samma uppfattning om Suomen Vapaakirkkos uppkomst och historia samt om utvecklingen av relationerna mellan kyrkorna. Båda parterna ansåg sådana försök att ordna relationerna mellan kyrkorna, där man förbigick de grundläggande lärofrågorna såsom misslyckade. I den omfattande diskussionen kring denna fråga, konstaterades att sådana alliansbetonade former för kristen enhet, som endast bygger på gemenskap mellan enskilda kristna, inte heller idag räcker till. Delegationerna uttryckte sin vilja att söka sådana former för närmande mellan kyrkorna, där varken lärofrågor eller församlingar förbigås.

I underhandlingarna tog man upp några praktiska frågor som krävde utredning. Delegationerna uttryckte önskemålet, att man skulle skapa ett gemensamt omfattat förfarande för regelbunden kontakt mellan de två kyrkorna.

Den frikyrkliga delegationen framförde önskemålet, att man i kommande underhandlingar skulle behandla i synnerhet de problemområden i relationerna mellan kyrka och stat som har förorsakat missnöje bland minoritetskyrkorna och -samfundet i vårt land. Som exempel nämndes kyrka och stat -kommitténs betänkande och den framställning som utgående härifrån har utarbetats av undervisningsministeriets arbetsgrupp.

Det andra ämnet för underhandlingen var "Det nya livet i Kristus". Man utredde den kristna trons uppkomst och verkningar i en människas liv, rättfärdiggörelsen och helgel-sen. Också de två kyrkornas förhållande till den karismatiska rörelsen togs upp. I den livliga diskussionen konstaterades, att rättfärdiggörelse och helgelse hör ihop.

Det nya livet i Kristus är en följd av rättfärdiggörelsen. Båda parterna betonade, att människan aldrig kan lägga något till syndernas förlåtelse. Både frälsning och helgelse är helt och hållet Guds fullkomliga gåva.

1.2.2. Andra underhandlingar

Den andra underhandlingen hölls 17. - 19.8.1983 på Santala kristliga folkhögskola i Hangö med Suomen Vapaakirkko som värd.

Ärkebiskopens sekreterare Jouko Martikainen presenterade olika alternativ för modeller för kyrkornas inbördes förhållande och fäste uppmärksamhet vid följande allmänt praktiserade modeller: allians, organisk enhet, konciliar enhet, konkordi, den försonade mångfaldens modell och det stegvisa närmandets modell. Martikainen rekommenderade själv den s.k. stegvisa närmandets modell, där man rör sig i riktning mot ett mål via etappmål. Från Frikyrkans sida höll rektor Väinö A. Hyvönen ett kommenterande anförande, där han understödde den modell som Martikainen hade föreslagit.

Ämnet för den andra dagens överläggningar anknöt till temat "Det nya livet i Kristus", som man hade behandlat redan i Vesala. Rubriken för pastor Leif Eriksons och pastor Tapio Henrikssons föredrag var "Hur verkar den Helige Ande tron i församlingen?" Den förra granskade frågan närmast ur de lutherska bekännelseskrifternas synvinkel, den senare i ljuset av Nya testamentet. I diskussionen konstaterades båda parterna enhälligt, att trons födelse helt är ett verk av den Helige Ande. Människan kan inte i egen kraft finna vägen till Gud eller leva ett trosoliv beroende av den Helige Ande.

a) Övergång från ett trossamfund till ett annat. Den situation i fråga om utträde ur en församling, som inträtt genom lagen om folkbokföring av år 1971, ansåg man från Frikyrkans sida inte tillfredsställande. Frikyrkan önskade, att man skulle kunna förverkliga det förslag som framförts av kommittén för de religiösa samfundens rättsliga ställning. Enligt detta förslag skulle man även kunna göra anmälan till ett sådant samfund som inte för befolkningsregister.

b) Uppgörande av medlemsförteckning. Frikyrkan önskade, att i nuvarande skede av folkbokföringen § 23 i lagen om ändring av religionsfrihetslagen skulle ändras enligt förslaget av kommittén för samfundens rättsliga ställning. Detsamma gäller den medlemsförteckning som nämns i förordningens 15 § och vissa andra uppgifter som ett samfund behöver.

c) Beskattningsrätten. Frikyrkan ansåg att den kyrkliga beskattningen av samfund är orättvis när det gäller de samfund, där mera än hälften av aktierna eller andelarna ägs av någon minoritetskyrka eller medlem i sådan. Man konstaterade enhälligt, att man i denna fråga snabbt borde komma till en rättvis lösning.

1.2.3. Tredje underhandlingen

Den tredje rådplägningen hölls 2. - 3.2.1984 på Finska Bibelinstitutet i Grankulla med den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland som värd.

Ämnet för den första dagen "Läran om församlingen och dopet" behandlades i form av kommentarer till Kyrkornas Världsråds dokument "Tro, nattvard, ämbete", det. s.k. BEM-dokumentet. Föredrag om detta ämne hölls av assessor Juhani Inkala och pastor Olavi Rintala. Den förra behandlade frågan utgående från den lutherska bekännelsen och

Dessutom konstaterade man, att vissa felaktiga uppfattningar hade blivit korrigerade. Från Frikyrkans sida hade man ofta tolkat den lutherska uppfattningen såsom alltför sakramental. Från lutherskt håll betonade man Ordets och trons betydelse i samband med sakramenten.

Lutheranerna å sin sida frågade vidare, om betoningen av den Helige Andes verk och vissa nådegåvor, såsom tungotal, leder till, att det uppstår en kristendom på två nivåer. I diskussionerna konstaterades, att den Helige Andes verk både i den enskilda troendes och i församlingens liv alltid är mångfacetterat, rikt och nyskapande. Därför kan inga speciella fenomen såsom tungotal, "en andra välsignelse" eller "himmelska stunder" betraktas som det enda tecknet på den Helige Andes fullhet, utan de hör som naturliga företeelser med till den kristnes liv som Guds barn.

I underhandlingarna betonades, att den Helige Andes verksamhet i dess olika former är ägnad att uppbygga och samla församlingen och hela kristenheten. Helgelsen är inte något tillstånd "av högre nivå", försorsakat av "en andra välsignelse" eller av någon annan erfarenhet, utan är den kristnes tillväxt i tro och kärlek.

Föredrag över ämnet "Stat, folkkyrka, minoritetskyrka" hölls från Frikyrkans sida av pastor Ilmo Mantere och från den lutherska kyrkans sida av ecklesiastikrådet Timo Rusa-

ma. I diskussionen konstaterades, att det är viktigt att båda parterna lyssnar till varandras synpunkter i alla frågor som berör relationerna mellan kyrkan och staten. Samtidigt borde man söka metoder, som skulle göra det möjligt att alla kristna kyrkans gemensamma intressen skulle kunna påverka statens lagstiftning och andra åtgärder. I diskussionen behandlades dessutom följande konkreta frågor:

Nya testamentet, den senare i ljuset av Suomen Vapaakirkkos bekännelsetradition och Nya testamentet.

Angående dessa frågor, som förutsattes vara svåra med tanke på mötet mellan kyrkorna, konstaterades utgående från föredragen, att kyrkornas undervisning i själva verket i många avseenden gick i samma riktning. "Vi tror på en helig, allmänlig kyrka", som är ett världsomfattande de heligas samfund, Kristi kyrka. Församlingen är ett synligt, konkret, historiskt samfund, som grundar sig på Kristi egen närvaro.

Båda parterna betonade, att församlingen är de heligas samfund, men samtidigt också "corpus mixtum". Samtidigt medger de, att det har visat sig svårt att fastställa äktenheten i den enskildes tro. De slutsatser man drar av detta och de följder det leder till är olika i frikyrklig och folkkyrklig praxis. Frikyrkan räknar endast bekännande medlemmar som medlemmar i församlingen. De som har avfallit från tron eller inte kommit till tro är yttre medlemmar, som inte har församlingsrättigheter. Också bland de egentliga medlemmarna i Frikyrkan kan det finnas sådana som i hemlighet har avfallit från tron.

Från Frikyrkans sida framfördes kritik mot det medlemskap som idag tillämpas i folkkyrkan. Den lutherska parten medgav, att det i dess församlingar finns likgiltiga och alienerade medlemmar, som inte fyller ens minimikraven på församlingsmedlemskap. Samtidigt betonade den lutherska parten folkkyrkans principiella betydelse.

Båda parterna var överens om, att kyrkans rätta medlemmar är de kristna vilka på grund av Guds verk har fått sina synder förlättna och lever i nådens tillstånd och daglig förnyelse.

Båda parterna var också ense om, att dop, tro och bekännelse hör samman. Frikyrkan betonade en frivillig offentlig trosbekännelse som förutsättning för dopet. Den lutherska parten betonade dopet som Guds frälsningsgärning, som kan tas emot endast i tro och som förutsätter bekännelse av tron. Den framförde också till Suomen Vapaakirkko önskemålet, att de som döpts i den lutherska kyrkan inte skulle döpas på nytt.

I fråga om barnens ställning konstaterades från Frikyrkans håll, att dessa är delaktiga av frälsningen på grund av Kristi försoningsverk även utan dopet. Sålunda anses arvsynen inte leda till fördömmelse. Den lutherska parten anser dopet nödvändigt bl.a. på grund av arvsynen, men framför allt därför, att Guds löfte är knutet till dopet.

Om den andra dagens ämne "Nattvarden och ämbetet" höll kyrkoherde Jouko Pukari och rektor Väinö A. Hyvönen föredrag. Den förstnämnde granskade nattvarden utgående från de lutherska bekännelseskriterierna och reformationstidens biktpraxis. Man konstaterade, att realpresens, syndernas förlåtelse och tron oskiljaktigt hör samman i lutherdomen. I brödet och vinet erbjuds på ett fördolt sätt Kristi lekamen och blod till syndernas förlåtelse. Utmärkande för Frikyrkans nattvardsuppfattning är åter, att nattvarden uppfattas som Herrens egna måltid, som han har avsett för de troende, även om deras tro vore svag. Nattvarden är delaktighet i Jesu lekamen och blod. Nattvarden är en förlåtelsens måltid, en åminnelsemåltid, en tacksägelsemåltid och en gemenskapsmåltid. Frikyrkan tillämpar det öppna nattvardsbordets princip. Tro, bekännelse och nattvard hör ihop.

I diskussionen behandlades relationen mellan nattvarden och syndernas förlåtelse, Kristi närvar i nattvarden, biktvängat och nuvarande nattvardspraxis i båda kyrkorna.

Efter föredragen om kyrkans ämbete konstaterades, att parterna i praktiken har många gemensamma uppfattningar om församlingens kallelse och om installationen i ämbetet. Suomen Vapaakirkko har ända från början betonat församlingens kallelse och sört för, att dess pastorer avskiljs för sin uppgift i enlighet med Bibelns undervisning genom handpåläggning. Dessutom ger Frikyrkan en fullmakt för s.k. godkända medarbetare också åt missionärer, ungdomsarbete och befullmäktigade manliga och kvinnliga evangelister. Kvinnor har inte vigts till präster.

I diskussionen konstaterades, att uppfattningarna om ämbetet i de behandlade frågorna i många avseenden gick i samma riktning.

1.2.4. Fjärde underhandlingen

Den fjärde underhandlingen hölls 20. - 22.8.1984 på Kiponiemi läger- och kurscentrum i Jyväskylä landskommun med Suomen Vapaakirkko som värd.

Föredrag över temat: "Den kristna människosynen" hölls av verksamhetsledare Raimo Mäkelä från lutherskt håll och pastor Ilmo Mantere från frikyrkligt håll.

I båda föredragen behandlades människan som skapad av Gud, i urtillståndet, som fallen i synd, förlorad och kallad till helgelse. Dessutom tog man upp frågorna om arvsyndens och viljans frihet. Mäkelä byggde upp sitt föredrag med utgångspunkt i gudsbilden och behandlade utförligt även försoningen med betoning av Kristi strafflidande som grundläggande tanke för hela trostolkningen och även för människosynen. Mantere behandlade också frågan, i vilken mån den lutherska och frikyrkliga människosynen kan karaktäriseras som pessimistisk eller optimistisk.

Diskussionen kom att präglas av frågorna om arvsyndens, viljans frihet, karaktären av den kristnes nya liv samt dopet. Inom Frikyrkan förhåller man sig reserverat till användningen av det traditionella arvsynsbegreppet, eftersom det på lutherskt håll har använts som motivering för barndopet. Samtidigt söker man emellertid en ny tolkning av detta begrepp, eftersom man erkänner syndens totalitet. Man avvisar den under begreppet synergeia kända uppfattningen att Gud och människan samverkar till frälsningen, eftersom människans viljeavgörande sker i en situation, som inte är neutral, utan är behärskad av synden. Den lutherska parten betonade, att människan fallen i synd är slav under Satan och står under Guds dom. Detta utsluter emellertid inte människans ansvar inför Gud. Just till denna människa riktas i lagens predikan kravet på bättring och erbjuds i evangeliet rättfärdigheten som gåva.

Båda parterna betonar trons paradoxala natur. Detta tar sig uttryck bl.a. däri i att den troende i sig själv är syndig men i Kristus rättfärdig och att Guds ord är både lag och evangelium.

I samtalen återkom man gång på gång till dopfrågan som hade behandlats redan vid föregående samling. Kyrkornas olika lära och praxis i fråga om dopet konstaterades höra samman med vardera traditionens hela trostolkning. I eventuella senare diskussioner borde dopfrågan behandlas just ur denna synvinkel.

1.3. Gemensamma konstateranden

I anslutning till problematiken angående majoritets- och minoritetskyrka, som behandlades på överläggningen i Santala, konstaterar parterna som sin gemensamma ståndpunkt:

Enligt religionsfrihetslagen har varje medborgare rätt att fritt välja, till vilken kyrka eller vilket religiöst samfund han eller hon vill höra. Det innebär därför inget problem att byta konfession enligt övertygelse. Problem mellan församlingar i den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland och Suomen Vapaakirkko har uppstått närmast, då samarbete mellan dem har lett till att medlemmar har övergått från en församling till en annan. Om de som bytt församling har varit aktiva medlemmar i den andra församlingen och motiven till övergången inte har blivit utredda, har följden kunnat vara långvariga avbrott i relationerna.

I den finländska folkkyrksituationen kan minoritetskyrkorna knappast verka aktivt, utan att deras förkunnelse når också sådana som hör till den lutherska kyrkan. Den lutherska kyrkans verksamhet och skolornas religionsundervisning enligt den lutherska bekännelsen når för sin del i stor utsträckning medlemmar i Frikyrkan. Som medlemmar i en minoritetskyrka får de som hör till Suomen Vapaakirkko ibland utstå också ett socialt tryck, som upplevs starkast av barn och ungdomar i skolorna samt av åldringar.

1.4. Utvärdering av underhandlingarna

Den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland och Suomen Vapaakirkko har nu för första gången varit i officiell samtalskontakt. Därför har man behövt tid speciellt för att kartlägga problemen.

Den förtroendefulla och uppriktiga atmosfären under förhandlingarna har skapat gynnsamma förutsättningar för att behandla svåra frågor. Det öppna förfarendet, där man inte har skytt några problem, har gjort det möjligt att lyssna på varandra. I diskussionerna har man kunnat tillrättaläggga många ytliga och ensidiga uppfattningar. Bilden av den andra parten har blivit betydligt klarare.

De tidigare inbördes kontaktformerna mellan kyrkorna har i huvudsak varit tillfälliga och byggd på enskilda personers initiativ. Kontakten på alliansgrund har emellertid visat sig vara otillräcklig. Båda kyrkorna anser det viktigt att ordna en sådan omfattande och bestående kontakt, där kyrkorna möter varandra som kyrkor.

I underhandlingarna har i många olika sammanhang behandlats problem i relationerna mellan kyrkorna, de religiösa samfundens och staten. Till Frikyrkans ställning som minoritetskyrka hör orättvisa drag, som kyrkorna tillsammans har skäl att ändra på. En uppgift för den gemensamma delegation som föreslås i rekommendationerna skulle vara att följa med och främja handhavandet av dessa frågor.

Under förhandlingarnas gång har parterna bättre lärt sig förstå varandras andliga liv. De har fått lära sig av varandras andliga rikedomar och fått dela med sig av sitt eget åt den andra kyrkan.

Ett huvudproblem i underhandlingarna har varit kyrkornas olika bekännelsetradition. Den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland har i sin bibeltolkning utgått från de ekumeniska trosbekännelserna och de lutherska bekännelseskrifterna. Frikyrkan har karaktäriserat sig själv som en väckelserörelse, som inte har en med de lutherska bekännelseskrifterna jämförbar skriftlig lärogrund. I sin bekännelse bygger Frikyrkan utöver Bibeln på den apostoliska trosbekännelsen och värdesätter samtidigt i sin egen tradition de centrala betoningarna i reformationen.

I vissa frågor rörande frälsningen nådde man teologiskt samförstånd. Båda parterna betonade Guds nåds suveränitet. Människan blir frälst endast för Kristi skull, endast av nåd, endast genom tron. Gud närmar sig människan genom den Helige Andes verk. Människan svarar på den frälsningens gåva, som Gud erbjuder, genom att ta emot den i tron.

I läran om sakramenten gick åsikterna däremot isär. I samtalen om nattvarden konstaterades visserligen klara anknytningspunkter, men också betydande meningsskiljaktigheter. Dopet upplevdes som väntat som ett besvärligt problem, eftersom dopsynen i båda kyrkorna på ett omfattande sätt uttrycker hela trostolkningen. Man kom i alla fall igång med att utreda dessa frågor. Den diskussion som fördes i många av de frågor, som nu blev öppna, lade en grund för eventuella fortsatta samtal. Tillfälle till detta ger t.ex. de utlåtanden som kyrkorna skall avge om Kyrkans Världsråds dokument "Tro, nattvard, ämbete".

På grund av den evangelisk-lutherska kyrkans och Suomen Vapaakirkkos olika trosuppfattning, tradition och ställning upplevdes i underhandlingarna läran om församlingen som ett svårt problem. Ytterligare diskussioner behövs ännu om församlingens och kyrkans natur, ämbetet och medlemskapet. I dessa frågor är parterna emellertid inte i alla avseenden så långt från varandra som man i allmänhet har tänkt.

Man kom tillsammans underfund med, att det är nyttigt för kyrkorna att lyssna på varandras kritik. Både en majoritetskyrka och en minoritetskyrka kan förstenas och förtelnas i sina egna positioner. Det är viktigt, att de tar ställning till utmaningar som möter i varderas liv och i gemensamma samtal.

Underhandlingarna har lett till ett nytt skede i relationerna mellan dessa två kyrkor. Man har varken dolt eller slätat över svåra problem. Man har velat vara redo att ompröva sina egna uppfattningar. De fyra officiella underhandlingarna har skapat en god grund för eventuella fortsatta samtal. Man har fått en god start när det gäller att utveckla relationerna och söka en teologisk gemenskap.

2. REKOMMENDATIONER PÅ BASEN AV UNDERHANDLINGARNA

Delegationerna från den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland och Suomen Vapaakirkko har på basen av de officiella underhandlingar som förts beslutat framföra följande rekommendationer till sina kyrkor.

2.1. Principer för relationerna mellan kyrkorna

Den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland och Suomen Vapaakirkko strävar i sina inbördes relationer till att följa Bibelns uppmaning att "överträffa varandra i ömsesidig aktning" (Rom. 12:10). Enligt denna princip bör man

- respektera den andra kyrkans och dess medlemmars trosövertygelse, också då den avviker från, det som man i den egna kyrkan anser riktigt,
- ge en saklig bild av den andra kyrkan,
- öppet uttrycka sin egen trosuppfattning också på de punkter, där kyrkorna har olika lära, samt
- sträva till, att ingen måste avstå från sin religiösa övertygelse eller från att ansluta sig till ett annat kyrkosamfund på grund av ett mot honom riktat socialt eller annat tryck.

2.2. Underhandlingskontakter mellan kyrkorna

För den ömsesidiga kontakten mellan kyrkorna tillsätts för en femårsperiod en gemensam delegation, till vilken varandra kyrkan utser tre representanter. Delegationen samlas minst en gång i året och även annars, då båda parterna i delegationen anser det motiverat.

Delegationens uppgift är

- att följa med utvecklingen av relationerna mellan kyrkorna och vid behov göra framställningar till behöriga organ inom kyrkorna, samt
- att diskutera andra frågor som intresserar båda parterna, t.ex. lagstiftningen rörande kyrkor och religiösa samfund och det religiösa läget i vårt land. Vardera parten framför de synpunkter den anser viktiga till behöriga organ i sin egen kyrka.

För att sköta de ömsesidiga kontakterna utser vardera parten någon av medlemmarna i delegationen till kontaktperson. Till kontaktpersonernas uppgift hör också att under tiden mellan sammanträdena bereda uppgifter som delegationen ger.

2.3. Kontakten mellan församlingar

Kontakterna mellan den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland och Suomen Vapaakirkko har hittills bestått av tillfälliga kontakter mellan församlingar och enskilda medlemmar i dessa kyrkor. Underhandlingarna mellan kyrkorna har nu skapat förutsättningar för att utveckla kontakter mellan församlingarna.

Den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland och Suomen Vapaakirkko rekommenderar gemensamt sina församlingar att ömsesidigt lära känna varandra bättre och öka den inbördes kontakten. Formerna för kontakterna beror på lokala behov och möjligheter.

Yrjö Sariola	Erkki Verkkonen
ordförande för	ordförande för
delegationen för	delegationen för
den evangelisk-lutherska	Suomen Vapaakirkko
kyrkan i Finland	